

יוצא לאור על ידי קרן "האר עיננו" לעידוד לימוד ספרי רביה"ק שני"י ארגון 'נעשה ונשמע'

גליון מס' 171 פרשת עקב ה'תשע"ז

תורה ו' - קמא

עורך ראשי: הרב ישראל מאיר גלינסקי

עמודי אור

עלון שבועי ללומדי התורה הזמנית בליקוטי מוהר"ן

דרך קצרה ביאור תמציתי על המאמר

חלק א

להיות נקרא בשם 'אדם', 'צדיק' שיתברר לו מה הוא צריך באמת. והוא 'למעט בכבוד עצמו' להשתדל למעט לרדוף אחר כל דבר המגדיל את ישותו ועצמותו, קבלת כבוד מאחרים, הגדלת סיפוק העצמי של ריבוי הצלחות, או רדיפה אחר תענוגות. "להרחבת בכבוד המקום" לחשוב מכבוד שמיים. להרחבת בתורה תפילה מעשים טובים וטהרת המחשבה, הכל מתוך רצון ואמונה שיתגדל כבוד ה' על ידי מעשיו.

כבוד מלכים

ה' כי מי שרודף אחר כבוד עצמו, אזי הוא זוכה לכבוד של מלכים. והיינו שתולה כל סיפוקו וחיותו בדבר הנתון לחקירה ובדיקה, וכיון שחוקר ורואה שאין הולך כסדר, לכן מאבד השמחה והחיות - ועל זה נאמר 'כבוד מלכים חקור דבר'. והוא השורש לכל מה שעובר על האדם סבל ועגמת נפש.

ה' אבל כאשר ימעט בכבוד עצמו, וירבה לחשוב מכבוד ה', אזי הוא זוכה לכבוד אלוקי - והוא השגה נפלאה שכל איש ישראלי ישיג בעולם הבא, השגת נועם ועונג של דביקות והתנוצצות הדעת בגדולת כבוד השי"ת.

ובוודאי שיש בזה אלפי אלפים ורבות של דרגות, שיהיו החילוק בין הצדיקים עד כמה הם זוכים להשיג את מציאות כבוד ה'. אך נבאר בפשטות מה ששייך לנו להבין כאן בעולם הזה. כי רבינו"ל רוצה שאנו בעולם הזה נקבל קצת הרגש והשגה במושג הנקרא 'כבוד אלוקי'.

בשבוע הבא יתבאר אי"ה עניין 'כבוד אלוקי', והמשך המאמר

קודם שנתחיל לבאר, יש להזכיר שרבינו אמר על מאמר זה שהוא תיקון לפגם הברית, היינו ע"י שלמוד אותה ויעשה איזה עבודה עם מה שנאמר במאמר.

לידע למה באים לצדיק

א] ויאמר ד' אל משה קרא אל יהושע וכו'. - מאמר זה בנוי ומיוסד על פסוק זה שמשעה קורא ליהושע ומצווה לו להמשיך ההנהגה, כי בפסוק זה מרומז כל הסוד של התקרבות התלמיד לצדיק, מהות ההתקרבות ומה עיקר הלימוד שצריך לקבל מהצדיק, וכדלהלן.

למעט בכבוד עצמו

ב] העולם הזה מתנהג באופן של כבוד מלכים, שעל זה נאמר 'כבוד מלכים חקור דבר'. כי הדרך שמשערים ומודדים את גדולת המלך הוא לפי מה שחוקרים לדעת מדת עושרו, וכמה חילות יש לו, וכמה מדינות יש תחתיו וכו' וכו'.

וכך הוא הנהג שבעולם, שהחיות והשמחה של האדם הוא לפי מה שיודע וסופר את ההצלחות שלו, שביודעו שיש באמתחתו ממון רב, או חכמות וידיעות הרבה, או גבורה וכדו' זה נתון לו החיות והקיום, ולהיפך, כשאין רואה את ההצלחות שלו, ורואה כמה עובר עליו שלא כרצונו הן בעניינים של רוחניות והן בגשמיות, אזי רואה עצמו כמושפל ונופל בדעתו וכבר אינו יכול להחיות עצמו, כי זהו מציאות האדם, שמחפש כבוד עצמו.

ג] ועל כך פותח רבינו"ל מאמר זה ואומר 'כי צריך כל אדם למעט בכבוד עצמו ולהרחבת בכבוד המקום, והיינו - 'כל אדם' הרוצה

חברותא שאלות ותשובות בביאור המאמר

פרק א

פתיחה

חברותא יקר!

הנה אנו מתקרבים לימי חודש אלול, החודש המיוחד הזה שכולו קרבת ה', גם אם הרגשת רחוק עד היום, הגיע היום המיוחד שהקדוש ברוך הוא מושיט לך יד פתוחה לקרב אותך בקרבה כזו מיוחדת שאפילו לא ציפית לה, ולא האמנת שאתה יכול.

כולם מדברים על כך שצריך לעשות תשובה, אבל איך למעשה עושים תשובה, למה המושג 'תשובה' נשמע דבר מפורד כל כך?

כל הבעיות שלנו מתחילות מכך שנדמה לנו שאנו יודעים מהו עבודת ה', ומהו תשובה, וכך הגענו למסקנה שהיא לא שייכת לנו, אבל לשם כך אנו מתחילים עכשיו ללמוד תורה של רבינו הקדוש, תורה ו'!

בתורה הנפלאה הזו, מכנים אותנו רבינו הקדוש, לעולם חדש לגמרי, תפיסה חדשה בכל המהות של עבודת ה', תפיסה חדשה בכל המהות של 'תשובה', אם רק נטה אוזן לשים לב למה שהוא אומר כאן, נוכל להתחדש.

נלמד אותה לאט לאט, כל שבוע קצת, נשים לב לכמה שורות חדשות של רבינו, ונשתדל להתבונן בהם, מה כתוב בהם, ומה בעיקר התחדש לנו בתיבות קדושות אלו, ואז נתחיל להתברר קצת, נשיח את הלב לה' על פי שלמדנו, כך נוכל להיחייב החדשים לגמרי בשנה הבאה עלינו לטובה.

המאמר הקדוש הזה, מיוסד על הפסוק:

וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה, קְרָא אֶת יְהוֹשֻׁעַ וְהִתְיַצְבוּ בְּאוֹהֶל מוֹעֵד וְאָנֹכִי וְכָל דְּבָרַימָּה לָא - יד).

לפני שנכנס לתוכן של המאמר, כדאי מאוד שנלך להסתכל במקור של הפסוק הזה, היכן נאמר פסוק זה!

פסוק זה נאמר לעת פטירת משה. השי"ת אומר למשה, שלאחר הסתלקותו יהיה הסתרת פנים, מחמת שישאל יעוּבוּ את דרכי אבותיהם, ועל כן הוא מצוה אותו שיכתוב את השירה [התורה] הזאת לעד שלא ישכח מפי זרעו, ואחר כך נאמר שהשם יתברך אמר למשה רבינו לקרוא ליהושע להעביר לו את הכהן של משה בשביל שלא ישתכח התורה לאחר הסתלקותו. ועל פסוק זה הולך וסובב המאמר.

[נציין רק מה שמוכח בווד"ק (ח"ג רפד). נקודה שתסייע לנו להבין את המשך התורה, שאמר לו הקב"ה למשה שאף על פי שקרבו ימיו למות, הרי שהכח של משה עומד תמיד להאיר ליהושע, כדוגמת השמש שאינה שוקעת אלא בכדי להאיר אל הלבנה, וזהו פירוש הפסוק 'ואצוונו' כלומר שאמשיך על יהושע הארה ממך].

אחר שהבנו את פירוש הפסוק עליו טובב מאמר זה, נתחיל לקרוא את הלשון של המאמר.

א] כִּי צָרִיךְ כָּל אָדָם לְמַעַט בְּכַבּוֹד עַצְמוֹ וְלְהַרְבּוֹת בְּכַבּוֹד הַמְּקוֹם.

במילים אלו מתחיל רבינו את היסוד של המאמר הזה, שעליו יסובב כל המאמר, [וכדאי לדעת כלל חשוב, שבכל מאמר של רבינו הקדוש, התיבות הראשונות של המאמר, הם היסוד של כל המאמר, וכל הפרטים של המאמר כלולים

המשך בעמ' ג' <<<

כשישמע ביוזני ידום וישתוק, מבאר בזה יותר בדבריו הקדושים הנ"ל למעט בכבוד עצמו. כי לא זה בלבד שלא יחפוץ האדם בכבוד להתכבד מזולתו, עוד גם אם זולתו מבוזה ומחרף אותו יהיה מן השומעים חרפתם ואינם משיבים:

כוונתו להקשות, שבתחילה מזכיר 'למעט בכבוד עצמו', ולאחר מכן (באות ב) מזכיר 'שמע ביוזני ידום וישתוק', ולבאורה עניין זה כבר נכלל בלמעט בכבוד עצמו, ובדבריו רבינו נראה שהוא שני עניינים. ומבאר, שענין 'שמע ביוזני ידום וישתוק' הוא דרגה נוספת, כי בתחילה מבאר שלא יחפוץ בכבוד, ולאחר מכן מוסיף אף יותר מזה, דהיינו לא רק שלא יחפוץ בכבוד מזולתו אלא אף כשיחפרוהו יהיה מן 'השומעים חרפתם ואינם משיבים' (לשון הגמרא בגיטין לו ע"ב).

[באמת לפי סדר התורה, נראה ששמיעת ביוזני הוא "עצה" לבוא לדרגה שלא יחפוץ בכבוד עצמו, על ידי שיתרגל לשמוע ביוזני ולשתוק, אך עיקר התכלית אינו עצם שמיעת הביוזנות, אלא לבוא על ידי זה לדרגה שלא אכפת לו אלא כבוד השי"ת, אלא שמחמת שהאדם כל כך נוטה לכבוד עצמו, על כן מוכרח להתנהג בזה בחיפז, דהיינו שתחילה ישמע ביוזני וישתוק, אבל באמת אי"ז מה שהזכיר רבינו באות א' שהוא רק מה שאינו מחפש כבוד עצמו ורק רוצה כבוד שמים, וזהו עיקר התכלית הנרצח בזה וק"ל].

ובזוי יקלו. רישא דקרא 'כי מכבדי אכבד' וכו'. אכבד להגיע להם כבוד אלקים:

רבינו מזכיר שכשישמע ביוזני ידום וישתוק, ומביא על זה הפסוק "ובזוי יקלו". ועל זה מבאר שבפסוק זה מבאר הסיבה שצריך לקבל ביוזנות, שהוא משום שעדיין אוהו בכבוד עצמו, והוא בבחינת "בזוי", שמבוזה כבוד ה', ולכן מוכרח לקבל ביוזנות, כמו שכתוב "ובזוי - יקלו".

ועל זה מוסיף ואומר, שעל פי זה מאיר ביותר תחילת הפסוק, שהוא 'כי מכבדי אכבד', והיינו שמי שהוא בבחינת 'בזוי', הוא מוכרח לקבל ביוזנות כדי לבוא להרבות בכבוד המקום, אבל מי שהוא כבר מרבה כבודו של מקום, אזי אדרבה, וזכה לכבוד אלקים, שעל זה כתוב 'מכבדי אכבד', אכבד דיקא, היינו שהשי"ת משפיע עליו מכבודו כביכול, דהיינו שזוכה לבחינת כבוד אלקים, וכמבואר בפנים.

לעובדא ולמעשה

ביאור ענייני התורה באופן פשוט לעובדא ולמעשה

"למעט כבוד עצמו"

- כל תאוה שורשו בכבוד, שאדם רוצה למלאות תאוותו ורצונו, ולכן יש 'למעט כבוד עצמו', לעצור לפני כל משיכה של תאוה. וכשנזכור את הלשון המתוק הזה של רבינו"ל "כי צריך כל אדם למעט בכבוד עצמו", יהיה בנקל יותר לשבר ולהמנע מהתאוה. כי כל הקושי נתפס אצלנו מחמת שנדמה לנו שסתם אסור. אך בדיבור זה משתנה הגישה, מחמת שכל המטרה היא לחשוב הרבה מכבוד המלך, ולחשוב פחות מהרצון שלנו, וממילא גם ממעטים ומתגברים על היצר הרע, כי אנו כבר לא מחייבים את עצמנו למלאות את כל משאלות הלב.
- אך לאחר כל זה, עיקר העצה למעשה הוא על ידי הדרך הנפלא של התבודדות. והיינו לישב לפני ה', ולספר לו את כל האמת מה שנעשה עמנו. היכן המחשבות, אלו הרהורים יש בלב, איך ההתנהגות וכו'. וכך לישב ולספר לה' את כל העבירות והעונות, וזה מביא שפלות אמיתי באדם. וגם אם רואים שיש דברים שחוזרים על עצמם יום יום, או אדרבא כל פעם שנוציא זאת מהפה זה יכול להמשיך עלינו בושג גדולה יותר מפני ה'.

- אבל יש מאוד להזהר שהיוודי יהיה מתוך מחשבות של התחזקות, שבודאי ה' רוצה לקרב אותי, ואוהב אותי, ושמה בכל מצוה שאני עושה. כי אם היוודי והסיפור דברים לה' מביא חלישות הדרת ויאוש, הרי שוב נפל בזה לכבוד עצמו, כי כל העצבות נובע ממחשבה איך ייתכן "שאני" עומד עדיין כל כך רחוק. וזהו הגאווה הגדולה ביותר של האדם שאינו מוכן לעבוד את ה' כל זמן שאינו זוכה לשלמות.

- ולכן צריך לראות שכל העסק של 'מעט כבוד עצמו' יהיה בשילוב יחד עם העבודה של 'להרבות בכבוד המקום', כי אם לא חושבים על כבוד ה', ורק מתעסקים עם מחשבות איך אני יהיה כלום, אפשר ליפול הרבה יותר למחשבות של "כבוד עצמו", ולמחשבות של יאוש ובטלנות.

- ולסיום: מן הראוי לשים לב ללשונו של רבינו"ל: "למעט" כבוד עצמו, ולא אמר "לבטל", כלומר אפילו קצת פחות כבוד עצמו, כבר מכבדים בזה את המלך, כי "כל טיפה פחות כבוד עצמו, כבר מכבד יותר את המלך".

האמת היא שכל התורה והקבלת עול מלכות שמים תלוי בזה שנחשוב פחות מעצמנו, ונזכור שיש מלך, וצריך לכבדו.

אך נזכיר בזה כמה רעיונות מעשיים.

- "למעט" ולחפש פחות כבוד או הערכה ותשומת לב מאחרים, הן במעשים שאנו עושים והן בשעת דיבור עם חברים.

- לעורר את הלב יותר ויותר לחשוב שכל הרצון הפנימי שלנו הוא שיגדל כבוד המלך, כי רק לו מגיע כל כבוד שיש בעולם.

- לא להקפיד כל כך על שלא כיבדו אותנו או לא התייחסו אלינו כמו שהיינו רוצים.

- להיות נכונים לעשות מצווה או מעשה טוב בלי שאחרים ידעו מזה, ולזכור שהמעשה הזה הוא לכבוד ה', למען יגדל כבודו על ידי שזכרנו ממנו וקיימנו רצונו.

- "למעט" את הרצון למצוא כבוד וסיפוק מעצמנו, ולקבל באהבה את הביוזנות שיש לנו מעצמנו. ולא ליפול לחלישות הדעת כאשר אנו מאוכזבים מעצמנו, אלא לזכור שכל תפקידנו הוא רק לכבד את המלך, ומה איכפת לי איך אני נראה, ומהם כשרונותי וכו'.

- כל העצבות נובע מהחיפוש שאנו מחפשים את ההצלחה של כבוד עצמנו, שאנו רוצים שיהיה לנו בדיוק כמו שאנו חושבים שמגיע לנו. לכן הוא עבודה גדולה לשמוח על כך שלא עשני גוי, ובנקודות הפשוטות של היהדות שיש לכולם. כי בזה מכניעים את הכבוד העצמי שרוצה להחיות את עצמו רק בהצלחות גדולות, ולא יכול להבין איך שייך לשמוח בזכייה הגדולה שיש לנו לשים את כתר המלכות על ראש המלך, על ידי כל מצוה ודיבור דקדושה. אין זה אומר לא לשמוח בהצלחות. אדרבא כאשר יש כן ב"ה איזה הצלחה, לא לייחס זאת לעצמנו, אלא לתת את הכבוד למלך, להבין שהוא עשה את כל ההצלחה, ולהודות לו על כך.

"להרבות בכבוד המקום"

- לחכמים יותר כוחות בפסוקי דמרה ובשבת הבורא, שם יכולה הנפש להכיר ביותר את 'הדר כבוד מלכותו', וכל כבוד ה' תלוי בזה שאנו נכיר בזה, כי אין מלך בלא שיהיה עם שיכיר בו.

- גם אם אין זוכים למעט בכבוד עצמו. אפשר להרבות בכבוד המלך באופן פשוט, והוא על ידי שנספר לו יום אחר יום בלי להתיימש: רצונך האמיתי הוא שכבודך יגדל ויתפרסם בעולם, כל מאווי ותשוקתי הוא רק לכבד אותך, תראה היכן אני בעולם וכו' וכו'. כי בדיבורים אלו של תשובה אנו ממליכים אותו, ומגלים שהוא המלך הכבוד.

- לכפות את היצר הרע ואת הרצון העצמי, ולעשות מצות ומעשים טובים, או להימנע מתא וחיות.

- לחשוב תוך כדי שעושה מצוות, או בזמן שמדבר בתורה ותפילה, שרצונו להרבות בכבוד של המלך, ושבעפולה זו שעושה נגדל באמת כבוד המלך.

- להשתדל לעורר בלב מחשבות מגדולת ה' ומהדרת כבודו. יש לדעת שכל מחשבה שכזו, נגדל כבוד ה', כי זהו תכלית הבריאה שיהיו בני אדם שיכירו אותו, ויאהבו אותו וייראו מפניו, ויעוררו בנפשם התפעלות הנפש מהשתגדותו [שזה מתגלה בראש השנה (עין ליקו"מ סי' י"ז)].

דף כה ע"ב - יום ראשון

לשמוע מפי הצדיק

יש חילוק גדול בין השומע מפי הצדיק לבין הלומד מתוך הספר. ולכן כשיושב ללמוד ספרו של הצדיק, ידמה בדעתו שכעת ממש הא יושב ושומע הדיבורים הללו מפי הצדיק, ולא רק שקורא בספר דברים שנאמרו לפני זמן רב.

דף כו ע"א - יום שני

לשון הקודש

'לשון הקודש' הוא עיקר כח הקדושה. ולכן יש להרבות בדיבורים של קדושה, שהם בחינת 'לשון הקודש', היינו דיבורים של תורה ותפילה, ודיבורים של חיווך בעבודת ה'. וכמו שאמרו אנשינו: "שהשפתיים לא ינחו". כי בזה מקבל כח של קדושה, לעמוד אחר כך בנסיונות. וכל שכן שיש לזהר מדיבורים שהם היפך הקדושה, לשון הרע ושקר וניבול פה וכיו"ב.

דף כו ע"ב - יום שלישי

לשון תרגום

'לשון תרגום' משלים כח הקדושה. ולכן יש לזכור בעת שמתעסק בדברי הרשות, כגון אכילה ושינה ומשא ומתן, שאין זה דבר צדדי, אלא בזה הוא משלים כח הקדושה בעולם, או להיפך ח"ו. אם עושה זאת על פי תורה - הרי הוא מברר הטוב, ומשלים כח הקדושה, ואם לאו - להיפך.

דף כז ע"א - יום רביעי

אותיות בכל דבר

צריך לזכור שבכל מאכל יש אותיות, שזה מה שמחיה את המאכל, וכן בכל דבר שבעולם. ואף שאינו יודע מה הם האותיות, ובוודאי שאינו 'טועם' אותם, אך האמונה בזה, והמחשבה על זה - יש בזה מעלה גדולה. וצריך להאמין שהצדיק רואה האותיות וטועם אותם, וזהו 'אמונת צדיקים'.

דף כז ע"ב - יום המישי

תיקון השגנות

תיקון השגנות הוא תיקון לשון תרגום. עיקר התשובה צריך להיות על השגנות. היינו להתוודות לפני השי"ת באופן כללי על כל מה שפגם נגדו, גם אם אינו יודע במה (חז"ן ממה שמתוודה על הדברים הידועים לו). ובוזה הוא מתקן לשום תרגום ומשלים את הקדושה.

דף כח ע"א - יום שישי

מרירות קודם חידושי תורה

הנשמה שמחדשת חידושי תורה נקראת 'מרים'. יש לזכור שקודם כל חידוש בתורה, צריך לעבור מרירות, וכן בכל פעם שרוצה לחדש עצמו בעבודת ה', עובר עליו מרירות, וכשזוכרים זאת, לא מתבלבלים מכך, אדרבה, מתוך המרירות מבין שעומד לזכות בהתחדשות גדולה ובחידושי תורה.

דף כח ע"ב - שבת קודש

לא להתעקש

אמנם האדם צריך להיות עקשן בעבודת ה', היינו שלא יעזוב לעולם את הרצון להיכנס לעבודת ה', ובכל פרט בעבודתו יתברך. אבל אסור להתעקש בדווקא לזכות באופן פלוני ובזמן פלוני, כי זה נקרא לקחת בכח, והוא פגם גדול חלילה. רק לבקש ולהפציר, אם יתן יתן, ואם לאו לאו.

של חודש אלול.

'כבוד' הוא לא רק דבר שמקבלים מאחרים, כבוד הוא עצם מהותו של האדם. כל הרגשה שיש לאדם, הוא מציאות של 'כבוד', 'כבוד' הוא מציאות בו אדם מרגיש את עצמו כיישות חשובה בפני עצמה, ולכן הוא מרגיש ומתייחס לכל הרגשה שלו כהרגשה אמיתית, ונותן להרגשות שלו את כל הכבוד שהוא חושב שמגיע להם.

ולדוגמא כאשר עולה בו תשוקה לדבר מסויים, הוא תיכף רוצה להשיגו, וכאשר עולה בו פחד מדבר מסויים, הוא תיכף רועד ומפחד שמא יקרה לו משהו. וכל זה רק מחמת שהוא מכבד את עצמו ולכן הוא דואג לעצמו.

ולא רק בהרגשות הלב, אלא גם לענין המחשבות שבמת, כל מחשבה שעולה לו במוחו הוא מתייחס אליו ברצינות, מחמת שהוא מעריך ומכבד את עצמו.

ולכן מובן שרבינו לא מדבר כאן ממידה מסוימת שצריך לתקנה, אלא בדבר היסודי ביותר שהוא המפתח לכל שאר הדברים שצריך בעבודת ה'.

למעט את החיפוש אחר הרצונות, מחשבות וההרגשות שרוצה חושב ומרגיש, ולחפש רק מה ה' רוצה, לחשוב באופן שהוא אומר לחשוב, ולהרגיש מה שהוא רוצה שגרגיש.

למה אם כן, לא לדבר בשפה פשוטה שצריך לעזוב את התאוות ולחשוב רק מהשם יתברך, מה יש בהגדרה הזו של 'למעט בכבוד עצמו' שהיא המפתח לכל העבודת ה'?

זהו החידוש העצום של המאמר הזה, תפיסה וגישה שונה לחלוטין לכל העבודת ה', שאולי היינו רגילים לה עד כה.

כי הכניסה לכל העבודה צריכה להיות תחת ההגדרה הזו, לא חושב על הכבוד שלי, רק מהרצון של ה', ומתוך זה, להכנס לפרטים של העבודה, להלחם בתאוות, בפחדים והיראות הנפולות וכו'.

כי עיקר העבודה היא עבודה שבלב, שלא ירצה כלל את הכבוד של עצמו, מחמת שמכנים במוחו ובליבו מחשבות של כבוד המקום (וכפי שיתבאר בהמשך מהו 'כבוד המקום').

למה כותב הלשון 'למעט' ולא לבטל?

על פי דברינו יובן היטב, כי לא שייך לבטל את הכבוד ומהותו העצמי של האדם, כי עצם מהותו של האדם הוא הכבוד שלו, והמידה הזו מוכרחת לעבודת ה', שאם אדם לא יכבד את עצמו הרי שגם כבוד ה' לא יהיה לו, כי לא יודרו לעשות רצון ה' מחמת שאינו מכיר בערך עצמו, ואינו מאמין שהוא זה שיכול ומצליח לכבד את ה'.

וכל תפקיד האדם הוא, שבכל פעם שעולה לו מחשבה או רצון של כבוד עצמו, 'מעט' את הכבוד של עצמו ויביא את זה לכבוד של ה', וכמו שנבאר בהמשך.

הנה עד כאן דברנו מצד הסוד מרע - 'למעט בכבוד עצמו', בפרק הבא נשים לב, מהו העשה טוב - 'להרבות בכבוד המקום', כי בהכרח לעבוד עם שניהם יחדיו.

בדיבור הפותח את המאמר, ובכל שלבי ההתקדמות של לימוד המאמר, חשוב לחבר כל דבר לדיבור שפתח את המאמר, ולכן חשוב לנו להבין היטב את הדיבור הזה, אפילו שלא נוכל להבינו כראוי, רק תוך כדי ההתקדמות לסעיפים הבאים].

הבה נתחיל לשים לב למילים הקדושות שלמדנו כאן:

כי צריך פל אדם

ראשית, כדאי לנו להתעורר למילה 'צריך'!

המילה 'צריך' משמעותו כפשוטו, כלומר רבינו מודיע לנו מה 'צריך'. שהרי כל אחד מאתנו עשה לעצמו רשימה של הצטרפויות, שהם מונחים לו על הלב תמיד, כי כשאדם מתיישב עם עצמו, ושואל את עצמו, מה אני צריך, מה חסר לי? אז יראה שצצים לו הרבה הרגשות ומשאלות לב. ומעכשיו התחדש לנו, שצריך לסלק את הרשימה הקודמת, ולהכניס דבר חדש ברשימת ה'צריך'. במאמר זו מלמדנו רבינו שמה שאנו צריכים באמת הוא הדבר הזה 'למעט בכבוד עצמו ולהרבות בכבוד המקום', וזהו הכותרת ש'צריך' להיות לנו בראש בכל רגע, מאז שאנו קמים בבוקר עד שהולכים לישון, לחפש רק איך להרבות בכבוד המקום ולמעט בכבוד עצמו. ומה עם שאר ההצטרפויות שלנו? בוודאי שצריך עוד הרבה דברים, אבל כל מה שאנו צריכים הם הכל רק פרטים של הרצון הכללי להרבות בכבוד המקום.

פל אדם

האם נקט בדווקא את הלשון 'אדם' ללמד אותנו משהו?

אפשר לעבור את המילים האלו בלי לדייק בהם, ולומר שהתכוון סתם לומר 'כל אחד', ואין הרבה מה לשים לב במילה 'אדם'. אבל אם נקשר את המאמר הנורא הזה לאמצעיותו וסופו נראה שכל מטרת התורה הזו היא ללמדנו מהו ההגדרה המדוייקת למושג 'אדם'.

כי אדם הוא מי שאינו עוצר על מקומו לעולם, הן כאשר הוא בעלייה, והן כאשר הוא בירידה, וכמו שיתבאר באריכות אלהן.

ועל פי זה נוכל להבין שכאשר הוא אומר 'כי צריך כל אדם' הכוונה, שכל מי שרוצה להקראות בשם 'אדם' צריך לעסוק בעבודה זו של מיעוט כבוד עצמו ורבינו כבוד המקום.

למעט בכבוד עצמו

מה מונח במילים אלו, האם רק כפשוטו לא לחפש לקבל 'כבוד' מאחרים, ואם אכן זו הכוונה, איך עושים זאת, ולמה נקט בלשון 'למעט' ולא בלשון של 'לברוח' מהכבוד?

ועוד צריך להבין, האם אכן הדבר העיקרי שאדם 'צריך' לעסוק בו הוא לברוח מהכבוד, כי בוודאי שהכבוד היא מידה מוגזגת מאד, אבל יש עוד הרבה דברים שצריך לעשות לפני כן בעבודת ה', ולמה זהו הדבר היסודי ש'צריך' לעסוק בו, ושבוזה תלוי כל התיקון

כבוד

בווהר הקדוש נאמר "לית כבוד בלא כ". כלומר, המילה "כבוד" לא תיכתב ללא האות כ', כך על פי פשוטו. כמובן שגם אי אפשר לכתוב כבוד מבלי האות ד' וכדומה, אולם האות כ' מכילה את מהותו של המושג 'כבוד'. מהו כבוד?

נאמר "על כל כבוד חופה", הכבוד האמיתי הוא הדבר הנסתר מן העין מפאת נשגבותו. זהו למעשה מהותו של 'כבוד אלוהי' לעומת 'כבוד מלכים'. על הכבוד האלוהי נאמר "כבוד אלוהים הסתר דבר", לועמת כבוד מלכים שעליו נאמר "כבוד מלכים חקר דבר".

הכבוד אי"כ מרמז על ספירת ה'כתר', שהוא נסתר, מרום ומנושא, והאות המיוחסת אליו היא כ"ף.

ביאור העניין: האות י' מסמל את הקדושה, ולכן ישנם 'עשר קדושות' ועשרה מאמרות' וכן הלאה. וכן אין דבר שבקדושה פחות מעשרה. זאת משום שהאות י' מרמז על 'חכמה קדומה' - היוד היא חכמה. שכל אות כ' היא כפולת י', כלומר כפליים. נמצא שהאות כ' היא כתר, לאמור שתי מדרגות יש כאן - חכמה ומה שלמעלה ממנה - כתר. לפיכך אין 'כבוד' ללא כ"ף, כי הכבוד שואב מהחלק הנסתר שקדם לחכמה, והוא הכתר הרמוז באות כ'.

שמה של ספירת הכתר הוא "אהיה" שמשמעותו 'אנא זמין למהווי' כלומר אני עתיד להתגלות. זוהי המוכנות להיות נוגע לכתר הקודם לחכמה.

פרק א

לילה ויום

ג] ומחמת שכל בחינה כלולה מכל הבחינות, ע"כ גם בעת הלילה שהוא בחי' הבקיאות בשוב, מ"מ מתוודים על העוונות קודם השינה שהוא בחי' הבקיאות ברצוא, שהוא עבודת התשובה ותשובה על תשובה וכמובן בפנים, וע"כ מתוודים על העוונות קודם השינה, ואח"כ חוזרים ומתוודים על העוונות בחצות, זה בחי' תשובה על תשובה.

תיקון חצות

ד] אח"כ עוסקים בתיקון חצות שהוא אבלות על חורבן בית המקדש, ששם היה עיקר הארת החיבור בין הנקודה התחתונה לנקודה העליונה, שזה בחינת הארת משה שהוא הארת הדעת של בניין בית הבחירה וכמובן בפנים, וע"כ כיון שנחרב בית המקדש עלינו להשתוקק לבניינו ולהתאבל על חורבנו שכ"ז בחינת השתוקקות הנקודה תחתונה להיכלל בנקודה העליונה.

וכמו כן הווידוי הוא בחי' בזיונות (וכמבואר בביאור הליקוטים), וכן מה שמזכירים בקינות עוצם ריחוקנו, כל זה הוא גם כן בחינת הבזיונות, שע"ז זוכים לקבל הארה מהנקודה העליונה, ואח"כ עוסקים בתורה ששם מתגלה דרכי ההלכה וההליכה, הבקיאות ברצוא והשוב, עד שע"ז ממשיכים הארת אור יום שהוא בחי' הארת הנקודה העליונה.

א] עצם מציאות הלילה והיום הוא בחי' רצוא ושוב, שזה בחינת חמה ולבנה המבואר בפנים, שחמה הוא בחי' נקודה העליונה שהוא בחי' הבקיאות ברצוא, ולבנה הוא בחי' הנקודה התחתונה שהוא בחינת הבקיאות בשוב, וא"כ מבואר בהדיא שלילה שהוא זמן שליטת הלבנה הוא בחי' הבקיאות בשוב.

ובאמת מובן שעצם מציאות הלילה הוא בחי' החושך שהוא בחי' הירידות שעוברים על האדם שאזי עיקר עבודתו הוא הבקיאות בשוב, ומכל זה מובן ממילא שעיקר עבודת הלילה הוא בחי' הבקיאות בשוב.

השינה

ב] וזה עבודת השינה וקריאת שמע שעל המיטה, כי השינה הוא בחי' הביטול להשי"ת בעת תוקף החושך והבלבולים וכמובן מדברי מוהר"נ" (בחל' השכמת הבוקר ה"ג ועוד), שהוא 'הדמימה והשתיקה' שהוא בחי' הנקודה התחתונה, ולכן מקדימים הקריאת שמע שעל המיטה שהוא בחי' גילוי האמונה, שבוה מודיעים ומגלים שגם בעת השינה וההסתרה, הכל הוא ד' אחד, כי השי"ת הוא עמנו תמיד ואף בשאול תחתית יכולים להיות סמוכים וקרובים אליו יתברך.

עמודי התווך

הר"ר **צבי משי זהב** הי"ו
ירושלים
לרגל שמחת ארוסי בתו,
עב"ג הבה"ח נחמן
בהר"ר בנימין פראנק הי"ו

הר"ר **שמעון הלל שלינגר** הי"ו
מודיעין עילית
לרגל שמחת הולדת הבת

הר"ר **נחום רוזנבלט** הי"ו -
בית שמש
לרגל שמחת הולדת הבת

הר"ר **עמרם אפל** הי"ו
ירושלים
לרגל שמחת הולדת הבן

הר"ר **יעקב שלום קורנהויזר** הי"ו - מודיעין
עילית
לרגל שמחת הבר מצוה לבנו נחמן נ"י

הר"ר **שלמה זלמן ליכטשטיין** הי"ו - מודיעין
עילית
לרגל שמחת הולדת הבת